

Beheersstichting Nicolaaskerk Vlieland

De huidige situatie

De kerkelijke presentie op Vlieland wordt voornamelijk belichaamd door de Protestantse Gemeente, die onderdeel is van de landelijke PKN. Binnen de grenzen van de landelijke regels is de gemeente zelfstandig, ze wordt geleid door een kerkenraad, die gekozen wordt uit de kerkleden. Veruit de meeste leden zijn op het eiland woonachtig. De gemeente beschikt over een kerkgebouw, dat beheerd wordt door de kerkenraad. In het gebruik hebben kerkelijke activiteiten prioriteit, daarnaast wordt het gebouw beschikbaar gesteld voor andersoortige bijeenkomsten, voor zover dat mogelijk is en niet in strijd wordt geacht met de primaire bestemming.

Deze traditionele vorm van kerkelijke presentie loopt op haar einde. Wel is er een gerede kans op voortgang van het kerkelijke werk in de komende tien jaar, maar die zal anders georganiseerd moeten worden. De geringe omvang van de gemeente en de daarmee samenhangende beperkte bestuurskracht van de kerkenraad maken ingrijpende veranderingen onvermijdelijk. Eén mogelijkheid om de taak van de kerkenraad te verlichten is het overdragen van het beheer over het kerkgebouw aan een aparte stichting met bestuursleden die geen lid van de kerk behoeven te zijn. Hoewel het eigendomsrecht van het gebouw vooralsnog in kerkelijke handen blijft, betekent overdracht van taken en bevoegdheden uiteraard verlies aan invloed en zeggenschap. Het is echter voor de kerkelijke gemeenschap van cruciaal belang dat zij een plaats van eredienst behoudt en dat het gebruik geen afbreuk doet aan het religieuze karakter van het gebouw. Deze nota is bedoeld om te verkennen hoe een en ander geregeld zou kunnen worden.

Taken van de beheersstichting

De algemene doelstelling van de stichting is: Het beheren en onderhouden van de Nicolaaskerk op Vlieland in overeenstemming met haar status als rijksmonument en zorgvuldig rekening houdend met de belangen van de eigenaresse van het gebouw, de Protestantse Gemeente Vlieland.

Een belangrijke taak voor de stichting is fondsenwerving. Het onderhoud van een rijksmonument kost nu eenmaal geld, aangezien het rijk slechts ongeveer 50% van de kosten vergoedt. Uit andere subsidies en door acties onder donateurs kan een deel van het ontbrekende bedrag verworven worden, maar een aanzienlijk percentage van de kosten zal uit het gebruik moeten komen. Intensiever gebruik vergt een strakker georganiseerd beheer dan thans bestaat, vooral op het punt van boekingen en verhuur, schoonmaak en gastheer/gastvrouw-schap. Dat kan botsen met de inzet die van vrijwilligers gevraagd kan worden. Het is aan de stichting om te onderzoeken of de opbrengst van de verhuur het aanstellen van een betaalde beheerder mogelijk maakt.

Een tweede essentiële taak van de stichting is het onderhouden van contact met alle betrokken instanties: Protestantse Gemeente Vlieland, burgerlijke gemeente Vlieland, Monumentenzorg, huurders en gebruikers, op het eiland en aan de wal.

Het huidige gebruik

Momenteel wordt het kerkgebouw opengesteld voor:

1. De eredienst van de Protestantse Gemeente, iedere zondagochtend en daarnaast in de week voor Pasen, Hemelvaartsdag, Kerstnacht en -ochtend, Oudejaarsavond
2. De eredienst van de r.k. gemeenschap op het eiland, maandelijks op een maandagavond
3. De klassieke concertserie, ca. 17 maal op woensdag- en zaterdagavond van mei tot oktober
4. Uitvaartbijeenkomsten voor Vlielanders
5. Openstelling kerk voor belangstellenden op woensdagochtend, van juni tot september
6. Openstelling kerk voor deelnemers aan de Markante Monumenten Wandeling, uitgaande van het Museum Tromp's Huys op donderdagochtend
7. Voltrekking burgerlijke huwelijken, in zeer beperkte mate
8. Optredens en oefenavonden van Vlielanders koren: Zeemanskoor, Van alles Wad, Kleinkoor Vlieland
9. Incidentele bezoeken van scholen, inclusief 'De Jutter', groepen of bijzondere gasten

Opmerkingen:

Bij 4. Juist voor rouwsamenkomsten heeft het kerkgebouw betekenis voor de Vlielanders. Uit de aard der zaak kan dit gebruik niet van te voren gepland worden. Het is daarom noodzakelijk dat in het rooster regelmatig, bijvoorbeeld om de dag, de tijd van 13.00 tot 16.00u niet wordt volgeboekt.

Bij 5. Deze openstelling wordt sinds kort gedragen door een enthousiaste groep vrijwilligers. Wie 'dienst heeft', bepaalt het karakter van de openstelling: De ene keer is er een rondleiding, eventueel met koffie, de andere keer wordt ruimte geboden voor stilte en meditatie en wordt summier uitleg gegeven als daar om gevraagd wordt.

Bij 7. Het college van B&W heeft de kerk een aantal jaren geleden aangewezen als trouwlocatie. Door gebrek aan vrijwilligers worden tijdelijk alleen verzoeken ingewilligd van bruidsparen die een bijzondere band met onze kerk hebben, bijvoorbeeld als zij hun huwelijk ook kerkelijk willen laten bevestigen of als zij zich inzetten voor de gemeente. Gezien de behoefte is dit een eerste verhuurmogelijkheid die weer opgepakt zou kunnen worden.

Beperkingen aan het gebruik

Op grond van praktijkervaring hanteert de kerkenraad een aantal vuistregels bij het gebruik van de kerk door derden:

1. Alcoholhoudende dranken worden niet geserveerd of genuttigd. Los van het morele aspect, heeft de kerk geen horeca-vergunning en wil ze de plaatselijke ondernemers geen concurrentie aandoen.
2. Oneigenlijk gebruik van het kerkmeubilair wordt niet toegestaan. Zo is de kerk geen balkon voor stand-up comedy, is het doopvont geen bijzettafeltje en wordt 'mishandeling' van orgel en piano niet getolereerd.
3. Culturele voorstellingen waarin liederlijke of godslasterlijke taal gebezigd wordt, krijgen geen onderdak.
4. Activiteiten waarbij ernstig betwijfeld moet worden of de kerk naderhand op korte termijn weer ingericht kan worden voor de eredienst (bijvoorbeeld: schilderlessen, beeldhouwen) worden niet toegestaan.

5. De kerk is geen museum of galerie. In de loop van de tijd zijn de meeste museale voorwerpen in goed overleg geschonken of in bruikleen gegeven aan het Tromp's Huys. De uitzondering hierop vormen de walviskaken, die overigens gemeentelijk eigendom zijn.

Een aantal van de hierboven genoemde beperkingen is subjectief van aard en dus onderwerp van discussie. De kerkenraad reserveert overigens de kerk niet op een bekrompen manier tot wat de leden van de raad zelf waarderen. Zo is er in de loop van de tijd onderdak geboden aan andere dan klassieke muziek, aan Boeddhistisch geïnspireerde meditatie en aan causerieën van moslimse kunstenaars.

Tot slot

In het overleg met de beheersstichting zullen in elk geval de volgende zaken aan de orde moeten komen:

1. De garantie dat de kerk beschikbaar blijft voor liturgisch gebruik op zondagen en christelijke feestdagen
2. Afspraken op financieel gebied
3. Overleg over wat als oneigenlijk gebruik van de kerk moet gelden